

Obsah

K VYDÁNÍ KNIHY VÝZNAMNÉ PŘÍSPĚLI.....	6
ODBORNÁ SPOLUPRÁCE A POMOC.....	6
PODĚKOVÁNÍ.....	7
TÁTOVY RUCE.....	8
POSELSTVÍ DŘEVA.....	8
ÚVOD KE KNIŽNÍMU PROJEKTU ZLATÉ RUCE.....	9
PŘEDMLUVA K EDICI ZLATÉ RUCE - ŘADĚ TRINÁCTI SVAZKŮ.....	10
AUTOŘI FOTOGRAFÍ.....	27
REPROFOTO.....	28
AUTOŘI KRESEB, OBRAZŮ A PLASTIK.....	28
POUŽITÉ ZKRATKY.....	29
ÚVOD K 1. SVAZKU ZLATÉ RUCE A DŘEVO.....	30
I. KAPITOLA: VYZNÁNÍ STROMŮM.....	33
1. Vyznání a pokora.....	33
1.1. Nádherné a nevyčerpateľné téma.....	34
1.2. Dřevo hluboce oslovovalo člověka v každé době.....	34
2. Obraz české krajiny a jeho změny.....	35
2.1. Pravěká kulturní krajina.....	35
2.2. Nedošlo k jednorázovému odlesňování.....	36
2.3. Významný zásah do krajiny v době pobělohorské.....	36
3. Lesy v Čechách.....	38
3.1. Vlastnická struktura lesních pozemků.....	38
4. Lesy České republiky, státní podnik (LČR).....	39
4.1. Organizační struktura LČR.....	39
4.2. Trvale udržitelné obhospodařování lesů.....	40
4.3. Ochrana přírody.....	40
4.4. Certifikace lesů.....	40
4.5. Mezinárodní spolupráce.....	41
4.6. Myslivost.....	41
4.7. Veřejné funkce lesů.....	41
5. Z historie lesů.....	42
5.1. Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR.....	42
5.2. Největší vlastníci soukromých lesů v ČR.....	43
5.2.1. Dipl. Ing. Jerome Colloredo-Mansfeld.....	43
5.2.2. Karel a Jan Schwarzenbergovi.....	43
5.2.3. Giovanni a Pio Kinský dal Borgo.....	43
5.2.4. JUDr. Dominika Kolowrat-Krakowská.....	43
5.2.5. MVDr. Radoslav Kinský.....	43
5.2.6. Jan Kolowrat-Krakowský-Liebstejnský.....	43
5.2.7. Diana Phipps Sternberg.....	43
5.2.8. František Kinský.....	43
5.2.9. Josef Bartoň-Dobenín.....	43
5.2.10. Další soukromí držitelé.....	44
5.2.11. Významné lesy měst a obcí.....	44
5.2.12. Lesní družstva obcí.....	44
5.3. Královský hvozd.....	44
5.4. Jindřichohradecké lesy.....	45
5.5. Lesy města Kašperské Hory.....	45

5.6.	Přírodní park Orlice a lesy.....	45
5.7.	Lesy Kristiny Colloredo-Mansfeld.....	46
5.8.	Historický stav a vývoj lesů velkostatků Žamberk v polovině 19. století.....	47
5.9.	Park na Kačíně.....	48
6.	Služebníci lesů.....	49
6.1.	Čtyři generace Wachtelů z Jindřichova Hradce.....	49
6.2.	Lesmistr Havelka a jeho „Umění lesní“.....	50
6.3.	Lesmistr Antonín Fousek ze Žamberka.....	50
6.4.	Lesmistr Řivnác a hajný Kulda z Orlických hor.....	50
6.5.	Z hájovny Klostermannův památník.....	51
7.	Z historie lesnického výzkumu v českých zemích.....	52
7.1.	Lesnická škola v Pisku.....	54
7.2.	Vyšší odborná škola lesnická a Střední lesnická škola v Trutnově.....	55
8.	Malíři lesů.....	57
8.1.	Helena Slavíková, malířka lesů Orlických hor.....	57
8.2.	Eduard Landa.....	57
8.3.	Petr Mírčev.....	58
8.4.	Mgr. Vladimír Plocek.....	59
8.5.	Josef Váchal a šumavské lesy.....	59
8.6.	Ferdinand Šimků (1892 - 1952), objevený malíř Vysočiny.....	60
8.7.	Zapomenutý Otakar Štáfl (1884 - 1945), malíř a tvůrce barevných dřevorytů.....	61
9.	Odkaz keltských druidů.....	62
10.	Jména křtěná dřevem.....	68
10.1.	Přijetí, jehož základ pochází od názvu řemesla a jeho výrobku.....	68
10.2.	Přijetí odvozená od názvů stromů a druhů dřeva.....	68
10.3.	Názvy měst a obcí.....	70
11.	Dřevění velikáni.....	76
11.1.	Památné stromy v Čechách a na Moravě.....	76
11.2.	Významné stromy ČR.....	92
11.2.1.	Wollemia vznešená - objev ztraceného světa v Troji.....	92
11.3.	Stromy na poštovních známkách.....	94
11.4.	Unikátní sbírka čarovníků v Sedloňově v Orlických horách.....	94
	Shrnutí.....	96
	Summary.....	97
	Zusammenfassung.....	99
	List of illustrations.....	101
	Verzeichnis der Abbildungen.....	103
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	104

II. KAPITOLA: ČLOVĚK V LESE A NA VODĚ..... 107

1.	Dobývání a zpracování dřeva.....	107
1.1.	„Drvaři“ - dřevaři.....	107
1.2.	Svoz dřeva z lesa.....	108
1.3.	Svoz a přeprava saněmi.....	108
1.4.	Kohátníci - dobyvatelé pařezů.....	109
1.5.	Dřevo z Orlických hor pro Kutnou Horu.....	109
1.6.	Rebelové od Kunštátské kaple.....	109
2.	Dřevo a jeho přeprava.....	111
2.1.	Formani.....	111
2.2.	Haluzáci z hor.....	111
2.3.	Trákaři (nosiči).....	112
3.	Přeprava dřeva po vodě.....	113
3.1.	Plavci dřeva.....	113
3.2.	Přípravné práce ještě v lese.....	113
3.3.	Výroba houžví a „vořiny“.....	113
3.4.	Sestavování tabule - voru.....	114
3.5.	Řazení vorů do pramene.....	114
4.	Plavení dřeva po Vltavě.....	115
4.1.	Nutná výška hladiny k plavení.....	115
4.2.	Vyhrazování vrat a průjezd propustí.....	115
5.	Plavba po Labi.....	116
5.1.	Kolínské překladiště k plavení dříví do Kutné Hory.....	116
5.2.	Soustava vodních struh u Starého Kolína.....	116
6.	Plavení na dalších řekách a říčkách.....	117
6.1.	Vchynicko-letovský plavební kanál.....	117
6.2.	Dřevo po Nežárce a Lužnici.....	117

7.7.	Artěl - družstvo pro uměleckou práci.....	435
7.8.	Výrobní družstvo hraček ve Skašově.....	435
7.9.	Odborná škola ve Valašském Meziříčí.....	435
8.	Snaha o renesanci lidové hračky.....	435
8.1.	Mínka (Viléma) Podhajska (* 1881).....	435
8.2.	Antonín Sucharda (1843 - 1911).....	435
8.3.	Vojtěch Sucharda (1884 - 1968).....	436
8.4.	Vojtěch Sedivý (1851- 1912).....	436
8.5.	Jedlinské hračky Antonína Kavky.....	436
8.5.1.	Stříbrná medaile z Paříže.....	436
8.5.2.	Mgr. Josef Kvičera - badatel v oboru jedlinské hračky (*1943).....	437
8.6.	Jan Černý a jeho přínos k oživení lidové hračky na Vysočině (1927 - 1978).....	437
8.7.	Svaz českého díla a výtvarník Ladislav Sutnar.....	439
9.	Výroba hraček v době druhé světové války.....	439
9.1.	Státní hračkářská dílna v Kamenici nad Lipou (1939 - 1943).....	439
10.	Poválečné období české hračky.....	442
10.1.	Úspěchy české hračky na světových výstavách.....	442
10.2.	Zrušení Ústředního poradního sboru pro hračky.....	442
10.3.	Hračkářské oddělení Uměleckoprůmyslové školy v Praze.....	442
10.4.	Ústředí lidové umělecké tvorby (ULUV).....	443
10.5.	Institut umělecké výroby hraček a upomínkových předmětů v Praze.....	444
10.6.	Sdružení pro hru a hračky.....	444
10.7.	Asociace hračka.....	444
10.8.	Správná hračka.....	444
10.9.	Odborný časopis Hračka.....	444
11.	Soudobí tvůrci hraček.....	444
11.1.	Tři poválečné generace Bukáčků z Krouny.....	444
11.1.1.	František Bukáček, obnovitel tradice.....	444
11.1.2.	Zdeněk Bukáček (1936-2002), úspěšný pokračovatel tradice.....	445
11.1.3.	Zdeněk Bukáček mladší (* 1957) - Nositel tradice lidových řemesel.....	445
11.2.	Jiří Drhovský ze Zvěrkovic, hračky ze dřeva.....	446
11.3.	Dřevěné hračky Zdeňka Fouska.....	447
11.4.	Dekoratívni hračky Jarmily Haldové ze Sedloňova v Orlických horách.....	448
11.5.	Ladislav Chládek, soustružník a výrobce hraček, vánočních ozdob a dekorativních předmětů, Výprachtice.....	448
11.6.	Václav Kubát, nestor a mistr české hračky.....	448
12.	Současná tovární výroba.....	450
12.1.	Firma Blank z Ústí nad Orlicí, výroba hraček tří generací.....	451
13.	Dům hraček a her dětí v Čechách.....	455
14.	Současné aktivity navazující na tradici lidové hračky.....	456
14.1.	Výstava Hračky - nehračky na zámku v Kamenici n. Lipou.....	456
14.2.	První ročník festivalu (2006) Hračkobraní z přírodního materiálu v Kamenici nad Lipou.....	456
14.3.	VI. ročník Svátku dřeva v Žamberku byl zasvěcen hračkám a loutkám.....	456
15.	Výrobci dekorativních předmětů a suvenýrů.....	458
15.1.	Domácká výroba na Králícku.....	458
15.1.1.	„Počasníčky“.....	458
15.1.2.	Srnčí a jelení hlavičky.....	458
15.1.3.	Malování ptáčků.....	459
15.1.4.	Ptačí reliéfy s perím.....	459
15.1.5.	Na pomoc domácké práci.....	460
15.1.6.	Kurzy zručnosti k povznesení a podpoře domácího průmyslu.....	460
16.	Kolotoče a jiné atrakce.....	461
16.1.	Staré kolotoče.....	461
16.2.	Kolotoč houslaře Jaromíra Joo z Náchoda.....	461
17.	Současní tvůrci dekorativních předmětů.....	463
17.1.	Ing. J. Blank z Ústí nad Orlicí, návrhy a realizace.....	463
17.2.	Bedřich Šilar a jeho ptáčci.....	463
17.3.	Dekoratívni předměty Jarmily Haldové ze Sedloňova v O. h.....	463
17.4.	Jan Moravec, pletení ze slámy a jiných přírodnin, dekorativní předměty, Letohrad.....	464
17.5.	Marie Moravcová, pletení košíků z pedigu, Letohrad.....	464
17.6.	Lenka a Pavel Tapuškoví z Dolního Třešňovce a jejich pohádkové bytosti.....	465
17.7.	Alena Tschöpová, výrobky ze šustí, Letohrad.....	466
17.8.	Jaroslav Lipenský, výrobce dekorativních soustružených hraček, Žamberk.....	467
17.9.	Vladimír Zejda, řezbář a zhotovitel dekorativních předmětů.....	467
	Shrnutí.....	468
	Summary.....	469
	Zusammenfassung.....	471

	List of illustrations.....	473
	Verzeichnis der Abbildungen.....	477
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	481
XI. KAPITOLA: VÝROBCI LOUTEK.....		483
1.	Svět loutek a jejich tvůrci.....	483
1.1.	Loutkový příběh z Číny.....	483
1.2.	Druhy loutek.....	483
1.3.	Z historie loutkářství.....	484
1.3.1.	Komediantské divadelní tlupy v 16. století.....	484
1.3.2.	Vznik českého rodového loutkového divadla v 18. století.....	484
1.3.3.	Loutkové divadlo v druhé polovině 19. století.....	484
1.3.4.	Vrcholné období amatérského loutkářství.....	485
1.3.5.	Válečné události a české loutkářství.....	486
1.3.6.	Loutkové divadlo od roku 1949.....	486
1.4.	Výtvarná a technická podoba loutkového divadla.....	487
1.5.	Kašpárek - hlavní hrdina.....	487
1.6.	Řezbáři Karel Novák, G. Nosek a profesor Josef Skupa tvůrci Spejbla a Hurvínka.....	487
1.7.	Jiří Trnka a jeho dřevěné divadlo v Praze (1912 - 1969).....	488
1.8.	Jindřich Adámek, tvůrce loutek z Dobrušky (1874 - 1955).....	488
2.	Muzejní expozice loutek.....	489
2.1.	Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi.....	489
3.	Profesionální loutkové divadlo Drak v Hradci Králové a Naivní divadlo v Liberci.....	490
4.	Dva významné loutkářské rody z Prahy a Orlických hor.....	491
4.1.	JUDr. Václav Havlík, zakladatel rodu loutkářů (24. 11. 1884 - 21. 1. 1945).....	491
4.2.	Václav Havlík (11. 10. 1921 - 25. 4. 1996).....	492
4.3.	Emil Havlík (* 6. 5. 1927).....	493
4.4.	Jarmila Havlíková, rozená Fenclová, akademická malířka (* 15. 2. 1923).....	494
4.5.	Jana Havlíková, rozená Lužná (9. 6. 1935 - 20. 5. 1965).....	494
4.6.	Mikuláš Havlík, (* 16. 1. 1957).....	495
4.7.	Mgr. Michal Havlík.....	495
4.8.	Jarmila Haldová a její loutky.....	496
4.9.	Jarmila Haldová, její čtyři synové a vnučka.....	497
4.10.	Mgr. Josef Halda, Ph.D., biolog - lichenolog (* 1969).....	497
4.11.	Mgr. Jiří Halda, speciální pedagog (* 1970).....	498
4.12.	Bc. Tomáš Halda (20. 6. 1972 - 4. 9. 1998).....	498
4.13.	Jakub Halda, (* 1976).....	499
4.14.	Barbora Haldová (* 1993).....	499
5.	Současní tvůrci loutek.....	500
5.1.	Loutky Václava a Marcely Krčálových z Prahy.....	500
5.2.	Bedřich Šilar a jeho okřídlené loutky.....	500
5.3.	Jaroslav Koloděj, řezbář loutek ze Senice u Chrudimi.....	501
5.4.	Jiří Šimek (* 1931), malíř, sochař a loutkář.....	501
5.5.	Karel Vostárek z Prahy (* 1951).....	501
	Shrnutí.....	502
	Summary.....	503
	Zusammenfassung.....	505
	List of illustrations.....	507
	Verzeichnis der Abbildungen.....	508
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	509
XII. KAPITOLA: ČESTÍ BETLÉMÁŘI.....		511
1.	Z historie betlémářství.....	514
1.1.	Definice betlému.....	514
1.2.	Od skříňových betlémů k pohyblivým figurám.....	515
1.2.1.	Skříňový betlém v muzeu Varnsdorf.....	515
1.2.2.	Skříňový poklad v Horní Hedeč.....	515
1.3.	Deskové jesličky.....	516
1.4.	Betlémy před josefinskými zákazy.....	519
1.5.	Betlémy a jesličky ve světském prostředí.....	520
1.6.	Pohyblivé betlémy.....	520
2.	Ikonografie.....	524
2.1.	Centrální část betlému.....	524
2.2.	Rozšířená scéna.....	529
2.3.	Otevřená scéna.....	534
2.4.	Některé výrobní postupy.....	538

2.4.1.	Dřevo, nejužívanější materiál při tvorbě betlémů	538
2.4.2.	Kaširování a polychromování dřevěných postav	538
2.4.3.	Betlémové vzkyazy autorů	539
2.4.4.	Některá hlediska třídění betlémů	539
3.	Významná centra betlémácké tvorby v Čechách a na Moravě	540
3.1.	Střední Čechy - Praha, Příbramsko, Kutnohorský, Kolínsko a Poděbradsko	540
3.1.1.	Praha nebyla centrem výroby betlémů	540
3.1.1.1.	František Vratislav Buk, fezbář a jeho dílna v Praze	541
3.1.2.	Soukromé muzeum v Karlštejně	541
3.1.3.	Příbram, významné betlémácké centrum ve středních Čechách	542
3.1.4.	Kutnohorský	542
3.1.4.1.	Bohumil Bek, Kutná Hora	542
3.1.4.2.	František Charvát, Kutná Hora	543
3.1.5.	Kolínsko	543
3.1.6.	Poděbradsko	543
3.2.	Středočeské Polabí s Třebechovicemi pod Orebem, Pardubicemi a Hradcem Králové	543
3.2.1.	Slavný Proboštův betlém z Třebechovic pod Orebem a jeho dramatická historie	543
3.2.1.1.	Josef Probošt (1849 - 1926)	545
3.2.1.2.	Josef Kapucián (1841 - 1908)	545
3.2.1.3.	Josef Friml	545
3.2.2.	Třebechovické muzeum betlémů	545
3.3.	Krkonoše se širokým podhůřím - Semilskem, Turnovskem a Novopackem	546
3.3.1.	Metelkův pohyblivý betlém v Jilemnici	547
3.3.2.	Kočovní betlémy z okolí Hostinného	547
3.3.2.1.	Řezbář Knap z Podkrkonoší	547
3.3.2.2.	Jan Borůvka ze Rtyně v Podkrkonoší	548
3.3.2.3.	František Mühl z Heřmanic u Nové Paky	549
3.3.2.4.	Josef Tomíček, fezbář ze Semil	549
3.4.	Severovýchodní Čechy - Kuks, Žitč, Dvůr Králové nad Labem, Červený Kostelec a Broumovsko	549
3.4.1.	Šporkův architektonický skvost v Kuksu	549
3.4.2.	Pryšingerova dřevěná replika	549
3.4.3.	Betlém v Žitči	550
3.4.4.	Červenokostecko	550
3.4.4.1.	Břetislav Kafka z Červeného Kostelce	551
3.4.4.2.	Vojtěch Kafka z Červeného Kostelce	552
3.4.4.3.	Anna Vitová, Vysokov u Náchoda	553
3.4.4.4.	Antonín Šír z Levinské Olešnice	554
3.4.4.5.	Kábrt, Malé Svatoňovice	555
3.5.	Rychnovsko, osobitě betlémácké centrum	556
3.5.1.	Rychnov nad Kněžnou a blízké okolí	557
3.5.1.1.	Josef Roček z Habrové (1872 - 1939)	557
3.5.1.2.	Ladislav Štichauer z Rychnova n. Kn., lidový fezbář (22. 6. 1874 - 6. 12. 1950)	558
3.5.1.3.	Augustin Hejčl, Lukavice u Rychnova n. Kn.	558
3.5.1.4.	Jaroslav Krahulec, Pěčín	559
3.5.1.5.	Franz Kutscher, Liberk	559
3.5.1.6.	Betlém v Pěčíně	560
3.5.1.7.	Betlémy v Javornici	560
3.5.1.8.	Josef Korejz Blatinský, malíř, fezbář (1909 - 1989)	563
3.5.2.	Dobruško	563
3.5.2.1.	Jindřich Adámek z Dobrušky (27. 10. 1874 - 22. 10. 1955)	563
3.5.3.	Novoměstsko a Náchodsko	564
3.5.3.1.	Josef Čtvrtečka (1922 - 1973)	564
3.5.3.2.	Jaroslav Fetter, Dobruška	565
3.5.3.3.	František Hartman z Olešnice v O. h.	566
3.5.3.4.	Antonín Plšek, Kramolna u Náchoda	566
3.5.3.5.	Betlém v Slavoňovském kostele	566
3.5.4.	Orlické hory	566
3.5.4.1.	Jan Robert Wolf z Rovného (Dobř), fezbář (1854 - 1910)	567
3.5.4.2.	Vendelín Schmoranz, Polom u Orli. horách (1901 - 1983)	567
3.5.4.3.	Josef Utz, Olešnice v O. h. (1896 - 1944)	569
3.5.5.	Žambersko	569
3.5.5.1.	Hübnerové, otec a syn, Žamberk	569
3.5.6.	Králicko - nejstarší betlémácká oblast	569
3.5.6.1.	Josef Schwarzer, Dolní Hedeč	570
3.6.	Ústeckoorlicko, Českořebovsko a Svitavsko	571
3.6.1.	Ústeckoorlické papírové betlémy	571

3.6.2.	Českořebovské papírové betlémy.....	571
3.6.3.	Svitavsko a Hřebečsko.....	571
3.7.	Českomoravská Vysočina - Jihlavsko, Třebíčsko, Třebíčsko a Novoměstsko.....	572
3.7.1.	Jindřichohradecké betlémy.....	573
3.7.1.1.	Světový unikát v Jindřichově Hradci.....	573
3.7.2.	Třebíčské betlémářství.....	573
3.7.3.	Betlémáři z Třeběte.....	573
3.8.	Brno - Jižní Morava - Valašsko.....	575
3.8.1.	Valašsko.....	575
3.9.	Ostrava - severní Morava.....	576
3.10.	Slezsko - Bruntálsko.....	576
3.11.	Od Kašperských hor k pramenům Vltavy, Táborско.....	576
3.11.1.	Betlémy z Kašperských Hor.....	577
3.12.	Západní Čechy - Plzeňsko, Rokycansko, Přešticko a Domažlicko.....	577
3.13.	Chebsko a Krušné hory.....	578
3.13.1.	Skrňnový betlém v Plané.....	578
3.13.2.	Kynšperský betlém.....	578
3.14.	Šluknovsko, Českolipsko a Rumbursko.....	578
3.15.	Liberecko a Lužické hory.....	578
3.15.1.	Dva rozdílní tvůrci malovaných betlémů - Josef Führieh a Jakub Ginzcl.....	579
3.15.2.	Turnov, Jičín a Nová Paka.....	579
4.	Soudobé betlémářství.....	579
4.1.	Impozantní pohyblivý betlém v Sušici.....	579
4.2.	Přehlídka betlémářského umění 20. a 21. století v Hradci Králové.....	582
4.3.	Betlémy z kraje Orlických hor na výstavě v Rychnově nad Kněžnou.....	582
4.4.	Mezinárodní předvánoční soutěž v Ústí nad Orlicí.....	582
4.5.	České sdružení přátel betlémů se sídlem v Hradci Králové.....	583
4.5.1.	Časopis Betlémy a betlémáři.....	583
4.5.2.	Nožik Tomáše Krýžy.....	583
4.6.	První muzeum betlémů regionální pobočky ČSPB ve Dvoře Králové.....	583
4.7.	Spolek přátel betlémů v Třebíči.....	583
5.	Z plejádý uznávaných betlémářských mistrů.....	584
5.1.	Kamil Andres.....	584
5.2.	Vlastimil Borůvka.....	585
5.3.	Jarmila Haldová.....	585
5.4.	Štefan Hrudka.....	586
5.5.	Jaroslav Pecháček.....	586
5.6.	Jan Rázek.....	586
5.7.	Bedřich Šilar.....	586
	Shrnutí.....	588
	Summary.....	590
	Zusammenfassung.....	592
	List of illustrations.....	594
	Verzeichnis der Abbildungen.....	599
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	604

XIII. KAPITOLA: OŽIVENÉ TRADICE.....	607	
1.	V návaznosti na staré tradice.....	607
1.1.	Interlignum Deštné v Orlických horách.....	607
1.2.	Volarské slavnosti dřeva (1993 - 2006).....	609
1.3.	Mezinárodní workshop v Klášteře Hradiště nad Jizerou (1996 - 1997).....	609
1.4.	Řezbářské kurzy ve Volarech (1994 - 2006).....	609
1.5.	Křivořezání na Křivoklátku (1996 - 2006).....	610
1.6.	Den řemesel Chanovice (2005).....	610
1.7.	Kurzy ve Frýdku-Místku (1997).....	610
1.8.	Svátky dřeva v Žamberku (2000 - 2006).....	610
1.9.	ART-EX Králky (2002 a 2003).....	611
1.9.1.	První ročník.....	611
1.9.2.	Druhý ročník.....	612
1.10.	Dřevořezání v Třebíči (2002 - 2006).....	612
1.11.	Betlémské řezání v Třebechovicích pod Orebem (1999 -2005).....	612
2.	Držitelé titulu „Nositel tradice lidových řemesel pracujících se dřevem“.....	613
2.1.	Legislativní rámec.....	613
2.2.	Přehled držitelů titulu Nositel tradice lidových řemesel v letech 2001 - 2006.....	613
3.	Současná zájmová činnost v oblasti rukodělné, řemeslné a umělecké tvorby.....	614
3.1.	Několik poznámek k současné zájmové činnosti na poli ruční řemeslné a umělecké práce.....	614

4.	Zajímavé a netradiční formy práce se dřevem.....	614
4.1.	Práce se samorosty s dekorativním záměrem.....	614
4.1.1.	Alois Chocholáč ze Svatky, výtvarník a podnikatel (1906 - 1983).....	615
4.1.2.	Josef Jebas ze Svatky (1909 - 1993).....	616
4.1.3.	Jiří Křitel, zpracovatel samorostů, malíř samouk, Tatenice (1927 - 2002).....	616
4.2.	Umělecká tvorba s motorovou pilou.....	618
4.2.1.	Jaroslav Pecháček, Hřibov (Kostelec nad Orlicí).....	618
4.2.2.	Jan Rázek z Javornice.....	619
4.2.3.	Josef Cyprián a syn, soudobí tvůrci s motorovou pilou z Podhradí - Třemošnice (Chrudimsko).....	619
5.	Z tvorby některých současných mistrů v součinnosti s muzeem v Žamberku.....	620
5.1.	Josef Anděl, soustružník, výrobce hraček, Hostinné.....	620
5.2.	Vlastimil Borůvka, řezbář, Rychnov n. Kn. (betlémy).....	620
5.3.	Jiří Česák, řezbář a jeho dílna, Hradec Králové.....	621
5.4.	Josef Filip, dřevěné hodiny (kopie 17. století), Potštejn.....	621
5.5.	Jan Klepáček, řezby z topolové kůry, Hostinné.....	622
5.6.	Josef Korejz Blatinský z Javornice (1909 - 1989).....	622
5.7.	Marta Landová, dekorativní předměty, Praha.....	622
5.8.	Václav Plechatý, umělecký řezbář, Liberec.....	622
5.9.	Hubert Říha, řezbář, Náchod.....	623
5.10.	Ing. Ivo Stehlík, Volary.....	623
5.11.	Bedřich Šilar, umělecká řezba, výtvarník, Lanškroun.....	623
5.12.	Vladimír Švarc, řezbář z Třebechovic pod Orebem.....	624
5.13.	Karel Tomek, řezbář, Letohrad, (1912 - 2003).....	624
5.14.	Jaroslav Zach z Jaroměře.....	625
6.	Přehlídka tvůrců se dřevem - spolupracovníků s Městským muzeem v Žamberku.....	626
6.1.	Pavel Bureš, stavitel kytar, Žamberk.....	626
6.2.	Ing. Stanislav Cukor, řezbář, soustružník, odborný pedagog, Žamberk.....	626
6.3.	Jarmil Červenka zakladatel restaurátorské tradice hudebních nástrojů na Žamberku.....	627
6.3.1.	Varhanářská dílna Červenkoví, Jakobovice.....	627
6.3.2.	Milan Červenka, restaurátor hudebních nástrojů, Horní Dobrouč.....	627
6.4.	Jiří Dudek, odborný poradce v oboru kolářství, Lukavice.....	627
6.5.	Václav Fait, řezbář, Letohrad - Kolonie.....	628
6.6.	Ladislav Faltus, soustruženě nádobí a dekorativní předměty, Jablonné nad Orlicí.....	628
6.7.	Jan Friml, umělecký řezbář, intarzované šachovnice, šachy, Jamné nad Orlicí.....	629
6.8.	Jarmila Haldová, výtvarnice, Sedloňov v Orli. horách (3. 12. 1951).....	629
6.9.	Václav Hejtnák, malíř obrazů na dřevě a skle, Výprachtice.....	630
6.10.	Štefan Hrudka, řezbářská dílna ve Vlčkovcích.....	631
6.11.	Ladislav Chládek, soustružník, výrobce hraček, dekorativních předmětů, Výprachtice.....	632
6.12.	Martin Jakubec, modely historických staveb, Letohrad - Kunčice.....	632
6.13.	Ing. Karel Jedlička, řezbář, dekorativní předměty, Žamberk.....	633
6.14.	Martin Klatka, výrobce zbraní, kuší, Kunvald.....	634
6.15.	Marta Králková, malířka na dřevo, ilustrátorka.....	634
6.16.	Stanislav Kalous, štípaný šindel, Klášterec nad Orlicí.....	634
6.17.	Jan Mařík, umělecká intarzie, Dolní Dobrouč.....	635
6.18.	Martin Petr, zhotovitel loutek a intarzovaných, bohatě řezbou zdobených šachovnic.....	636
6.19.	František Radvan, řezbář, dřevěný šperk, Žampach.....	637
6.20.	Vladimír Sedláček, plastiky, Česká Rybná.....	637
6.21.	Robert Semerák, řezbář, výrobce dřevěných modelů, Dobruška.....	638
6.22.	Petr Steffan, dřevěné plastiky, Městečko Trnávka.....	638
6.23.	Jan Štoviček, stavby kytar, Žamberk.....	638
6.24.	Milan Vaňous, restaurátor, práce se dřevem, Žamberk.....	639
6.25.	Ing. Vlastislav Vyhánálek z Dolní Čermné.....	639
6.26.	Zdeněk Velebný, výtvarník, řezbář, Ústí nad Orlicí.....	640
	Shrnutí.....	641
	Summary.....	642
	Zusammenfassung.....	643
	List of illustrations.....	645
	Verzeichnis der Abbildungen.....	647
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	649

XIV. KAPITOLA: DŘEVO VE TŘETÍM TISÍCILETÍ.....	651
1. Renesance dřeva.....	651
2. Lesní vědecká laboratoř v Beskydech.....	651
3. Nadace dřevo pro život.....	652
4. Domy ze dřeva - klady a záporny, mýty a pravdy.....	654
4.1. Klady.....	654
4.2. Záporny.....	654
4.3. Mýty a pravda o dřevostavbách.....	654
4.3.1. Je dřevěný dům méně trvanlivý než zděný!.....	654
4.3.2. Dřevo je hořlavé. Znamená to, že dům ze dřeva proto snadněji shoří!.....	655
4.3.3. Mohou dřevěný dům zničit houby nebo červotoči!.....	655
4.3.4. Má dřevěný dům horší tepelně izolační vlastnosti než například zděná stavba!.....	655
4.3.5. Má dřevěný dům horší akustické vlastnosti! Je v něm všechno slyšet!.....	656
4.3.6. Musí dřevěný dům vypadat jako hájenka nebo srub!.....	656
4.3.7. Mnoho lidí si představuje dřevěný dům jako známé okály. Existují lepší řešení!.....	656
4.3.8. Řada lidí si umí dřevěnou stavbu představit pouze jako chatu nebo provizorium. Je to opodstatněné!.....	656
4.3.9. Myslíte si, že používáním dřeva na stavbu domů poškodujeme životní prostředí!.....	656
4.3.10. Říká se můj dům, můj hrad. Ale není dřevěný hrad spíše bydlení pro chudé a nemajetné!.....	656
4.4. Otázky pro architekta Josefa Smolu.....	656
4.4.1. Proč se podle vás staví v České republice ze dřeva méně než ve světě!.....	656
4.4.2. Kdy nebo kde dřevo jako stavební materiál určitě nedoporučíte!.....	657
4.4.3. V jakých případech rozhodně dřevo upřednostníte!.....	657
4.4.4. Jaké jsou pořizovací náklady dřevostavby!.....	657
4.4.5. Jaké jsou další výhody dřeva!.....	657
5. Dřevěný dům roku 2006.....	658
5.1. Výsledky největší architektonické soutěže.....	658
5.1.1. Udělení cen.....	659
6. Velké či malé firmy v duchu perspektivní budoucnosti.....	660
6.1. RD Rýmařov díky své profesionalitě dobývá Evropskou unii.....	660
6.2. Lesy Janeček s. r. o., Kvasiny.....	663
6.3. ROJEK, a. s. - 85 let firmy.....	664
6.4. ŽIVA, a. s., Klášterec nad Orlicí.....	666
6.5. KERSON spol. s r. o., Dobré.....	668
6.6. Vladimír Šmidl - TRANSPORT Žamberk.....	669
Shrnutí.....	670
Summary.....	670
Zusammenfassung.....	671
List of illustrations.....	672
Verzeichnis der Abbildungen.....	673
Seznam použitých pramenů a literatury.....	673
SLOVO NA ZÁVĚR.....	674
ZA VYDAVATELE A NAKLADATELE.....	674
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY.....	675
1. Hmotné prameny.....	675
1.1. Muzejní expozice a depozitáře - sbírkové předměty.....	675
2. Archivní prameny.....	675
2.1. Archiválie.....	675
2.2. Kroniky.....	676
2.3. Vzpomínky, ústní informace.....	676
2.4. Rukopisy.....	676
3. Seznam použité literatury.....	677
JMENNÝ REJSTŘÍK.....	681
MÍSTNÍ REJSTŘÍK.....	692

6.3.	Na Blanici.....	117
6.4.	Plavci na Tiché a Divoké Orlici.....	117
7.	Plavení volného, nesvázaného dřeva.....	118
7.1.	Po Zlatém potoce v Orlických horách.....	118
7.2.	Plavení na říčce Bělé v Orlických horách.....	118
8.	Obchodníci se dřevem.....	119
8.1.	Dřevníci - pěkupníci dřeva, lesáči - obchodníci s prkny.....	119
8.2.	Výtonici - výběrci poplatků za plavení dřeva.....	119
8.3.	Podkalská celnice Na Výtoni.....	119
8.4.	Spolek Vltavan.....	120
9.	Pilaři - prknaři - struhaři - strhaři.....	120
9.1.	Pily na vodní pohon jako technické památky.....	120
9.2.	Jednolistová Králova pila.....	121
9.3.	Pila z Dolní Sloupnice.....	121
9.4.	Pily v Orlických horách a Podorlicku.....	121
9.5.	Pily na Šumavě.....	122
9.5.1.	Čeňkova pila na soutoku Křemelné a Vydry.....	122
10.	Čarodějové z lesa.....	123
10.1.	Dehtaři - kolomazníci.....	123
10.1.1.	Milíř na kolomaz.....	123
10.1.2.	Výběr a příprava dřeva.....	123
10.1.3.	Stavba kolomazníkova milíře.....	124
10.1.4.	Finální výrobek.....	124
10.1.5.	Kolomazná pec.....	124
10.1.6.	Poslední týništský kolomazník.....	124
10.1.7.	Kolomazné pece v Třebechovicích.....	124
10.2.	Výrobci koptu.....	124
10.3.	Korábníci.....	125
10.4.	Uhlíři.....	125
10.4.1.	Nejvhodnější dřevo k pálení uhlí v milíři.....	125
10.4.2.	Nejpříhodnější doba a volba k pálení.....	125
10.4.3.	Výběr místa pro milíř.....	126
10.4.4.	Velikost milíře.....	126
10.4.5.	Stavba a formování milíře.....	126
10.4.6.	Přikrytí milíře.....	127
10.4.7.	Zapalování milíře.....	127
10.4.8.	Zuhlení milíře.....	127
10.4.9.	Chlazení milíře.....	128
10.4.10.	Vyhrabání uhlí.....	128
10.4.11.	Jak se nejlépe poznalo kvalitní uhlí.....	128
10.4.12.	Uhlířovo obydlí a nářadí.....	128
10.4.13.	Tvrdí a nekompromisní chlapi.....	128
10.4.14.	Řetová (Orlickoustecko).....	129
10.4.15.	Dřevěné uhlí na Křivoklátsku.....	129
11.	Smolaři.....	129
11.1.	Smůla různých barev a známá kalafuna.....	129
12.	Popeláři.....	130
13.	Draslaři - flusaři.....	130
	Shrnuti.....	131
	Summary.....	132
	Zusammenfassung.....	134
	List of illustrations.....	136
	Verzeichnis der Abbildungen.....	136
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	137
III. KAPITOLA: TESAŘI, OHRADNÍCI A MOSTNÍCI.....		139
1.	Tesaři.....	140
1.1.	Tesařský rám.....	140
1.2.	Stavební umělci.....	140
1.2.1.	Základové desky.....	142
1.3.	Nástroje a nářadí.....	142
2.	Roubené stavby.....	143
2.1.	Chodský šumavský dům.....	143
2.2.	Roubená a hrázděná architektura na Chebsku.....	143
2.3.	Roubený dům Čech, Moravy a Slezska.....	144
2.3.1.	Dům severních Čech.....	144

2.3.1.1.	Svědectví o vesnických dřevěných stavbách Broumovska.....	145
2.3.1.2.	Dlaskův statek v Dolánkách u Turnova.....	146
2.3.2.	Dům ve středním a horním Polabí.....	146
2.3.2.1.	Třebechovické hajdy.....	148
2.3.3.	Dům ve středních Čechách.....	148
2.3.4.	Roubený dům jižních Čech a Plzeňska.....	149
2.3.5.	Dům Českomoravské vysočiny.....	151
2.3.5.1.	Zemědělská usedlost u Pílných v Železných horách.....	153
2.3.5.2.	Míčkova chalupa z Herálce.....	153
2.3.5.3.	Chalupa drobného zemědělce z Lezníku (Poličko).....	153
2.3.5.4.	Výměnek s chlévem.....	153
2.3.5.5.	Chaloupka podruha z Kamenítek.....	153
2.3.5.6.	Ověčká koliba z Černé hory.....	154
2.3.5.7.	Obytný dům bezzemka z Leskovic.....	154
2.3.6.	Východosudetický dům.....	154
2.4.	Valašský dům.....	155
2.4.1.	Štramberk, roubená zástavba města.....	157
2.4.2.	Usedlost fojta z Lidečka (Valaško).....	158
2.4.3.	Dušan Samo Jurkovič, významný architekt dřevěných staveb (1868-1947).....	158
2.5.	Dům Těšínského Slezska.....	158
2.6.	Alpský dům na Šumavě.....	159
3.	Některé účelové roubené stavby.....	160
3.1.	Sakrální stavby.....	160
3.1.1.	Kostelík na Orebu.....	161
3.1.2.	Zvonice a zvoničky.....	161
3.1.3.	Dřevěné kostely z Podkarpatské Rusi.....	162
3.2.	Stodola, její typ a původ.....	162
3.2.1.	Čtrnáctiboká stodola ze Sádku.....	163
3.3.	Roubené hospody v Čechách.....	163
3.4.	Drtínova rozhledna na Besedné u Nového Krína.....	163
3.5.	Městské domy.....	164
3.6.	Lidová architektura na československých známkách.....	165
4.	Současné stavby vycházející z tesařské lidové tradice.....	166
4.1.	Společenské Centrum Nový Dvůr v Letohradě.....	166
4.2.	Josef Kopčan z Rožnova pod Radhoštěm, tesařské a sekernické techniky zpracování dřeva.....	166
5.	Mostníci.....	168
5.1.	Od dřevěných lávek ke krytým mostům.....	168
5.2.	Hradební posebití.....	169
5.3.	Kryté mosty.....	169
5.4.	Most na koněpřežné dráze v Českých Budějovicích.....	171
6.	Kolníci a beraníci.....	172
7.	Ohradníci a plotáři.....	172
7.1.	Ohrady.....	172
7.1.1.	Ohrada z vodorovné kulatiny.....	172
7.2.	Dřevěné ploty.....	172
7.2.1.	Polský plot.....	172
7.2.2.	Pletený plot.....	172
7.2.3.	Brlinový plot (tyčkový, plaňkový).....	173
7.2.4.	Hontový plot.....	173
8.	Budnaři - kolečníci.....	174
	Shrnutí.....	175
	Summary.....	175
	Zusammenfassung.....	176
	List of illustrations.....	177
	Verzeichnis der Abbildungen.....	179
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	181

IV. KAPITOLA: STOLAŘI A TRUHLÁŘI.....	183	
1.	Stolaři - stolečníci - lavičníci - truhlíčníci - postelníci a další.....	183
1.1.	Stolečníci - stoličníci.....	183
1.2.	Lavičníci.....	184
1.3.	Truhlíčníci.....	184
1.4.	Lůžkaři - postelníci.....	185
1.4.1.	Od vystlaného koutu k posteli.....	185
1.5.	Pokladníci.....	185
1.6.	„Loculifiosové“ - výrobci rakví.....	185

1.6.1.	Umrličí prkna v Kašperských Horách.....	185
1.7.	Kolebečníci.....	186
1.8.	Lištaři - lištěři - lištaři - lištyři.....	186
1.9.	Podlaháři - parketaři.....	186
2.	Truhláři.....	187
2.1.	Truhláři a jejich vztah k předešlým profesím.....	187
2.2.	Truhlářská hoblice a nástroje.....	188
2.3.	Rady a staré receptury.....	189
2.4.	Bohatý sortiment nábytkářských výrobků.....	189
2.4.1.	Sedací nábytek - stolicе, židle, lavice a křesla.....	190
2.4.2.	Stoly, psací stoly a stolky.....	190
2.4.3.	Úložný nábytek - truhly, komody, skříně a police.....	191
2.4.4.	Odpočínkový nábytek.....	192
2.4.5.	Luxusní úložný nábytek - kredenc, skleník, sekretář, knihovna.....	192
2.4.6.	Dekoratívní předměty a doplňky.....	193
2.4.7.	Vybavení lékáren, obchodů a jiných zařízení.....	193
2.4.8.	Dětský nábytek, kolébky, postýlky, stolní soupravy aj.....	194
3.	Umělečtí truhláři.....	195
3.1.	Umělečtí truhláři v 15. - 17. století.....	195
3.2.	Umělečtí truhláři v 18. - 19. století a Josef Rous v Žamberku.....	196
4.	Vývoj nábytku a jeho sloly.....	198
4.1.	Středověký nábytek.....	198
4.2.	Gotický nábytek a interiér.....	199
4.2.1.	Interiér měšťanského domu.....	199
4.3.	Renesanční nábytek.....	200
4.4.	Barokní a rokokový nábytek.....	200
4.4.1.	Nábytek raného baroka.....	200
4.4.2.	Nábytek vrcholného baroka.....	205
4.4.3.	České rokoko.....	205
4.5.	Nábytek v období klasicismu.....	205
4.5.1.	Nábytek za Ludvíka XVI.....	205
4.5.2.	Empír.....	206
4.5.3.	Biedermeier.....	206
4.6.	Od soběstačného sedláka - všeučelka k cechovnímu měšťskému řemeslníkovi.....	206
4.7.	Lidový nábytek v českých zemích.....	206
4.7.1.	Venkovská světnice a její zařízení.....	206
4.7.2.	Malovaný dekor.....	207
4.7.3.	Vliv odborné školy v Chrudimi a Králíkách na nábytkářský obor ve východních Čechách.....	209
4.7.4.	Vliv strojové výroby na truhlářské řemeslo v době mezi světovými válkami.....	210
5.	Nábytkářské provozy a tovární podnikání.....	210
5.1.	Z historie nábytkářství v Hradci Králové.....	210
5.2.	Truhláři v Jičíně.....	211
5.2.1.	Tržiště nábytku v Jičíně.....	211
5.3.	Nábytkářská výroba a umělecké truhlářství v Žamberku.....	211
5.3.1.	Žamberk a nábytkářská výroba.....	211
5.4.	Truhlárny v Jablonném nad Orlicí a okolí.....	211
5.4.1.	Výrobci truhlářského křihu v Jablonném nad Orlicí.....	212
5.5.	Lustigovo strojní truhlářství v Pisku.....	212
5.6.	Vznik a zánik nábytkářské výroby v Týništi nad Orlicí.....	212
5.7.	Tovární výroba ohybaného nábytku v Kyšperku (Letohradu).....	214
5.8.	Truhláři ve Vysokém Veselí.....	214
5.9.	Truhláři v Bělohradě.....	214
6.	Současné nábytkářství.....	214
6.1.	Štefan Hrudka, Vlčkovice, řezbářská a truhlářská dílna.....	214
6.2.	Pavel Novák, firma DEREST.....	214
6.3.	Bronislav Starý z Chocně, umělecká výroba nábytku a doplňků.....	215
	Shrnutí.....	216
	Summary.....	217
	Zusammenfassung.....	219
	List of illustrations.....	221
	Verzeichnis der Abbildungen.....	223
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	225

V. KAPITOLA: BEDNÁŘI, SOUSTRUŽNÍCI A DALŠÍ.....	227
1. Bednáři - pinteři - bečkáři - bečváři.....	227
1.1. Výroba sudu.....	229
1.2. Nářadí.....	229
1.3. Výrobky bednářů.....	231
2. Brdáři - dřevkaři - nádobníci - neckaři.....	233
2.1. Dlabání dřeva.....	233
2.2. Valašské „mosory“.....	234
2.3. Štefan Kanaloš, výroba dlabaných nádob.....	235
3. Rourníci - rúraři - trubači - trubafi.....	235
3.1. Dřevěný vodovod v Kašperských Horách.....	235
4. Šindeláři - prastaři výrobci šindelů.....	236
4.1. Co je to šindel!.....	236
4.2. Výběr dřeva.....	237
4.3. Výroba šindele.....	237
4.4. Šindelky.....	237
4.5. ŽIVA, a. s., Klášterec nad Orlicí.....	237
5. Pokrývači.....	238
6. Lodnaři - loďaři.....	239
6.1. Nákladní lodě.....	239
6.2. Stavba lodi.....	239
6.3. Vybavení a doplňky lodě.....	240
6.4. Říční lodě z Českých Budějovic.....	241
6.5. Z historie lodní dopravy na Vltavě.....	241
6.6. Vodní královské stezky.....	241
6.7. Rodák z Olomouce zkotřil Svatojánské proudy.....	242
6.8. Schorovy vltavské plavební komory.....	242
6.9. Úprava vltavských jezů.....	243
6.10. Nákladní plavba na dolní Vltavě.....	243
7. Soustružníci - tornataři.....	243
7.1. Soustruh a nože.....	244
7.2. Bohatý sortiment soustružených výrobků.....	244
7.3. Výrobci píp v Mlázovicích.....	245
7.3.1. Výrobci dřevěných píp na Hořicku.....	245
7.3.2. Jan Cabalka, výrobce píp z Vamberka.....	245
8. Pohárníci - čišři.....	246
9. Kalamářníci.....	246
10. Knoflíkáři.....	246
11. Přesličníci - vřetenáři - paterníci.....	246
12. Vrhcábníci - šachovníci.....	247
13. Výrobci dýmek.....	248
13.1. Šlapací soustruh.....	248
13.2. Dýmky - „krkačky“.....	248
13.3. Olše, bříza, javor a hrušeň - základní materiály.....	249
13.4. Bakuláři.....	249
13.5. Kování dýmek.....	250
13.6. Bruyerové dřevo.....	250
14. Střediska výroby.....	250
14.1. Dýmkařství na Prosecku.....	250
14.1.1. Prosecké dýmkařství za první republiky.....	252
14.1.2. Dýmkař Halamka a jeho vyřezávané dýmky.....	253
14.2. Dýmkaři na Žďársku, Novoměstsku.....	253
14.3. Dýmkaři na východní Moravě - Keleč a okolí.....	253
14.4. Výrobci dýmkových špiček a troubelů z Libaně.....	253
14.5. Alois Beer a jeho „prodávárna“ v Dobrušce.....	254
15. Tovární výroba dýmek.....	255
15.1. Zahájení tovární výroby dýmek v Proseči.....	255
16. Přemysl Omrť a jeho dýmky.....	255
17. Muzejní expozice v Třebíči.....	257
17.1. Třebíčské 10. kouření.....	257
Shrnutí.....	258
Summary.....	259
Zusammenfassung.....	261
List of illustrations.....	262
Verzeichnis der Abbildungen.....	265
Seznam použitých pramenů a literatury.....	267

VI. KAPITOLA: SEKERNÍCI A JEJICH MISTROVSTVÍ.....	269
1. Sekerníci.....	269
1.1. Předchůdci strojních inženýrů.....	269
1.2. Sekernické nářadí.....	270
1.3. Dílna sekerníka na Veselém Kopci.....	271
1.4. Výběr dřeva.....	273
2. Složitější a náročnější zařízení.....	273
2.1. Větrné a vodní mlýny.....	273
2.1.1. Větrný mlýn z Kladnik.....	273
2.1.2. Větrný mlýn v Litultovicích na Opavsku.....	273
2.1.3. Větrný mlýn v Borovnici v Podkrkonoší.....	273
2.1.4. Větrné mlýny, Rožnov pod Radhoštěm.....	274
2.2. Vodní mlýny.....	274
2.2.1. Beranův mlýn v Trávníčku.....	276
2.2.2. Vodní mlýn ve Střehomí v Českém ráji.....	277
2.2.3. Mlýn v Trotině v Podkrkonoší.....	277
2.2.4. Vodní mlýn na drcení zlatonosného křemene, Kašperské Hory.....	277
2.3. Mlýn s varnou povidel z Klečic.....	279
2.4. Stoupy.....	279
2.4.1. Stupárna na řece Svratce ve východních Čechách.....	280
2.4.2. Stupník na drcení třísla na Veselém Kopci.....	280
2.5. Vodní pohon a vnitřní zařízení papíren.....	280
2.6. Brusírna skla na vodní pohon.....	280
2.6.1. Vodní sklářská brusírna v podhůří Jizerských hor.....	280
2.7. Vodní hamry, Svobodné Hamry.....	280
2.8. Bělidlo z Přivratu (kotelna - záhřívka).....	281
2.9. Vodní pily.....	281
2.9.1. Pila na šumavském Špičáku.....	281
2.9.2. Vodní pila v obci Paseky nad Jizerou.....	281
2.10. Různé výrobky sekerníků.....	281
3. Dřevěné zdvihací stroje.....	282
3.1. Zdvihací stroj s kladkostrojem na Vltavě.....	282
3.2. Dřevěný jeřáb při stavbě chrámu sv. Víta v Praze a jeho rekonstrukce.....	282
3.3. Zvedací zařízení na hradě Klenová.....	282
3.4. Vodotěžný a těžební stroj z Jihlavy.....	282
4. Využívání tradičních lidových prvků v současných interiérech a exteriérech.....	283
4.1. Vodní kolo v Jelínkově vile ve Velkém Meziříčí.....	283
4.2. Hotel Serlíšský mlýn v Deštném v Orlických horách.....	283
4.3. Jiří Myška, nositel tradice lidového řemesla - sekernické techniky zpracování dřeva.....	283
Shrnutí.....	284
Summary.....	285
Zusammenfassung.....	287
List of illustrations.....	288
Verzeichnis der Abbildungen.....	288
Seznam použitých pramenů a literatury.....	289
VII. KAPITOLA: OD VOZŮ KE KAROSÉRIÁM.....	291
1. Výrobci vozů, kočárů, saní, hospodářského náčiní a nářadí.....	291
1.1. Koláři - koloději.....	291
1.2. Nápravníci.....	292
1.3. Kolářovo „nádobíčko“.....	293
1.4. Výroba vozového kola.....	294
1.5. Kolečníci - trakařníci - kárníci - trákaři - ustrkáři.....	296
2. Od vozů ke kočárům.....	297
2.1. Kopřivnická „kočárovka“.....	299
2.2. Sodomkova výroba kočárů a užitkových vozů ve Vysokém Mýtě.....	299
2.3. Karosárna v Lukavici u Žamberka.....	300
2.4. Dostavníky na poštovních známkách.....	302
2.4.1. Dětské kočárky na poštovních známkách.....	302
3. Od dřevěných kostičů ke sportovním kolům z Chebu.....	302
3.1. Nejstarší dřevěný velocipéd z druhé vývojové řady.....	302
3.2. Podstata převratné vývojové změny.....	302
3.3. Dřevěné kolo pro jízdu na ledě.....	303
3.4. Cheb a kolářský průmysl.....	303
4. České Budějovice - významné středisko dopravy.....	304
4.1. Dřevěná koněpřežka v Českých Budějovicích.....	304

4.2.	Koleje z dřevěných trámů.....	305
5.	Od výroby selských vozů k výrobě železničních vagonů v Kolíně.....	305
6.	Automobilová karosářství.....	306
6.1.	Výroba karosérií ve Vysokém Mýtě.....	306
6.2.	Autobusové a účelové karosérie ve Vysokém Mýtě.....	306
6.3.	Ing. František Karel Janeček, továrna karosérií v Kvasinách.....	306
6.4.	Karosárna v Dobrušce.....	307
	Shrnutí.....	308
	Summary.....	309
	Zusammenfassung.....	311
	List of illustrations.....	313
	Verzeichnis der Abbildungen.....	314
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	315

VIII. KAPITOLA: VÝROBCI DENNÍCH POTŘEB.....		317
1.	Košičkáři.....	317
1.1.	Král Karel IV. košičkářem i fezbáčem.....	317
1.2.	Košičkáři - košináři - košnáři.....	317
1.3.	Ohebná vrba, základní materiál košičkáře.....	317
1.4.	Košičkářovy nástroje.....	318
1.5.	Přípravné práce.....	318
1.6.	Pletení.....	318
1.6.1.	„Bramborák“, klíč k pochopení práce košičkáře.....	318
1.6.2.	„Kříž“ košíku.....	319
1.7.	Košičkářské školy.....	319
1.7.1.	Košičkářská škola v Žamberku.....	319
1.7.2.	Košičkářská škola v Novém Městě na Moravě.....	319
1.8.	Proutěný nábytek ze Žamberka.....	319
1.9.	Košičkářský rod Martínků z Pekla nad Zdobnicí.....	319
1.10.	Košičkářská škola v Dolní Čermné (1890 - 1909).....	320
1.11.	Proutěné výrobky.....	320
1.12.	Stanislav Štěpánek z Morkovic, pletiva.....	322
2.	Pletení z různého přírodního materiálu.....	322
2.1.	Domácká výroba z loubků.....	322
2.2.	Milan Macho, výroba předmětů z loubku.....	323
3.	Metlaři a pomeláři.....	323
4.	Rohožníci a zhotovování halí.....	323
5.	Hloužvaři.....	324
6.	Zhotovitelé výrobků denní potřeby.....	324
6.1.	Potřeby pro domácnost.....	325
6.2.	Potřeby pro domácí hospodářství.....	328
7.	Deškaři - kopytáři.....	332
8.	Dřevákáři - dřevěnkáři.....	333
9.	Továrna na výrobu dřevěné obuvi v Pisku.....	333
10.	Kartáčníci, šetkaři a dřevkaři.....	334
10.1.	Kartáčnická dřevka.....	334
10.2.	Kartáče na šlechtování osnov.....	334
11.	Kletnáři - posadníci.....	335
12.	Vařeckáři, lžicníci - lžicíři, kverlačkáři.....	335
13.	Špejlaři.....	336
14.	Sítaři - řešetáři.....	336
14.1.	H-heralečtí sítaři.....	336
15.	H-rabíčkáři.....	337
16.	Žebříkáři.....	337
17.	Kazetáři.....	338
18.	Krabičkáři - výrobci lubových krabiček.....	338
18.1.	Luby - loubky - třísky.....	338
18.2.	Krabičky pro sirkařství.....	339
18.3.	Výrobní družstva.....	340
18.4.	Lubové krabice na sýry z Klášterce nad Orlicí.....	340
18.5.	Luby na Českomoravské vysočině.....	340
18.6.	Technologie výroby, surovina, nářadí.....	341
18.7.	Loubková tkanina - sparterie.....	341
18.8.	Obruče z lubů.....	341
18.9.	Lehátko - prašťáky.....	341
19.	Výroba sirek.....	341

19.1.	Oheň, hoření a technologie výroby.....	341
19.2.	Dřívka a dřevěné dráty.....	342
19.3.	Sírkářství v Sušici.....	342
19.4.	Továrna na sirky v Českých Budějovicích.....	344
19.5.	Sírkaři v Kyšperku (Letohradu) a okolí.....	345
19.5.1.	Prvenství náleží Kyšperku.....	346
19.5.2.	Továrni výroba sirek v Kyšperku.....	346
19.5.3.	Vznik a zánik sírkárny v Kuntčicích.....	346
19.6.	Písecké sírkárny.....	348
19.7.	Sírkárna ve Žďáru.....	348
19.8.	Svratecká sírkárna.....	348
19.9.	Výroba sírkářských strojů ve Svatouchu na Hlíneku.....	348
20.	Ratištníci - výrobci ratiští, tyčí a holí.....	349
21.	Štítaři - výrobci kupeckých a cechovních štítů.....	349
21.1.	Štítaři jsou uznávaní umělci.....	349
21.2.	Cechovní štít z Rychnova nad Kněžnou.....	350
21.3.	Kupecký štít z Dobrušky.....	350
21.4.	Cechovní pohřební štíty.....	350
22.	Střelecké terče.....	351
22.1.	Městské střelecké spolky.....	351
22.2.	Dřevěné malované terče.....	352
22.3.	Střelnice jako galerie terčů.....	352
22.4.	Rozdělení terčů z pohledu typologického.....	353
	Shrnutí.....	354
	Summary.....	356
	Zusammenfassung.....	359
	List of illustrations.....	362
	Verzeichnis der Abbildungen.....	365
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	368

IX. KAPITOLA: LIDOVÍ ŘEZBÁŘI, ŘEMESLNÍ MÍSTRŮ A UMĚLCI.....	371	
1.	Řezbáři.....	371
1.1.	Dláta a palice.....	372
1.2.	Dřevo musí být dobře vyschlé a vyzrálé.....	372
1.3.	Povrchové ošetření.....	372
1.4.	Řezači a obrázcí ze 14. a 15. století.....	372
1.4.1.	Gotické poklady z Kašperských Hor.....	373
1.5.	Místrři ze 16. století.....	373
1.6.	Dřevěné skvosty ze 16. století.....	374
1.6.1.	Románský relikvíář sv. Maura v Bečově nad Teplou.....	375
1.6.2.	Zachráněný Kristus v Kutné Hoře (1527).....	376
1.7.	V době Rudolfa II.....	376
2.	Baroko a rokoko (1600 - 1799).....	377
2.1.	Čtyři vývojové fáze baroka a rokoka.....	377
2.2.	Časné baroko.....	377
2.3.	Střední baroko.....	377
2.4.	Vrcholné baroko.....	377
2.5.	Pozdní baroko.....	377
2.6.	Řezbáři a sochaři v 17. století.....	377
2.7.	Řezbáři a sochaři v 18. století.....	378
2.7.1.	Velryba v Bošticích.....	382
2.7.2.	Pacákův oltář v Kolíně.....	382
3.	Sochaři a řezbáři v 19. a 20. století.....	382
3.1.	Tvůrci z 19. století.....	382
3.2.	Umělci ve 20. století.....	386
4.	Odborné školy.....	390
4.1.	Odborná škola v Chrudimích.....	390
4.2.	Škola v Králíkách.....	392
4.2.1.	Pokračovací a mistrovská škola v Králíkách.....	393
4.3.	Odborná dřevařská škola v Kašperských Horách (1878 - 1926).....	394
4.4.	Odborná dřevobráběcí škola ve Volarech.....	394
4.5.	Střední odborná škola v Praze na Žižkově náměstí.....	394
5.	Současní sochaři a umělci.....	395
5.1.	Jan Ambrús, Zlín (*1956).....	395
5.2.	Milan Doubrava, jižní Čechy.....	395
5.3.	Ivan Jilemnický, Praha, Hořice.....	396

5.4.	Jan Koblasa, Hamburk, Praha.....	396
5.5.	Petr Kolářský, Praha, Kostelec nad Orlicí (*1901).....	396
5.6.	Aleš Lamr, Praha (*1943).....	397
5.7.	Pavel Matuška, Třebechovice pod Orebem.....	397
5.8.	Vítězslava Morávková, Litomyšl (*1954).....	397
5.9.	Jarmila Němcová, Praha (*1959).....	398
5.10.	Martin Patříčný, Praha (*1955).....	398
5.11.	Vladimír Preclík, Praha, Velké Popovice (*1929).....	399
5.12.	Petr Stančík, Ústí nad Orlicí (*1945).....	400
5.13.	Tomáš Tichý, Praha (*1950).....	400
5.14.	Ivan Tlustý, Čáslav, Rakousko (*1955).....	400
	Shrnulí.....	401
	Summary.....	402
	Zusammenfassung.....	403
	List of illustrations.....	405
	Verzeichnis der Abbildungen.....	406
	Seznam použitých pramenů a literatury.....	407

X ^o KAPITOLA: HRAČKÁŘI A VÝROBCI DEKORATIVNÍCH PŘEDMĚTŮ.....		411
1.	Hračkaři.....	411
1.1.	Historická hračka.....	411
1.2.	Hračka a její specifické postavení.....	412
1.3.	Nejstarší dřevěné hračky.....	412
1.4.	Náměty hraček.....	413
1.5.	Od dětské inspirace k typizaci hračky.....	415
1.6.	Hračky určené k prodeji.....	415
1.7.	Rodinná domácí výroba.....	415
1.8.	Odbyt dřevěných hraček.....	415
1.9.	Neznámá náchodská kolekce miniaturních hraček.....	416
2.	Mezinárodní výrobní centra hračkářství a muzeum v Mechelenu.....	419
3.	Dřevěná lidová hračka a české země.....	419
3.1.	Centra lidové hračky.....	419
3.2.	Hračkaři z Klatovska.....	420
3.2.1.	Sbírka hraček v klatovském muzeu.....	420
3.2.2.	Skašov.....	421
3.3.	Horácké lidové hračky - hračkaři z Krouny a Dědové na Hlinceku.....	423
3.4.	Příbramské hračky.....	423
3.5.	Hračky z Orlických hor.....	423
4.	Výroba dřevěné lidové hračky.....	424
4.1.	Postup při výrobě skašovské hračky.....	424
4.1.1.	Polotovary, dílna a základní nářadí.....	424
4.1.2.	Soustruhy hračkařů.....	424
4.1.3.	Soustružnické struhy a další příslušenství.....	425
4.1.4.	Výroba čepců skašovských panen.....	425
4.1.5.	Soustružení.....	425
4.1.6.	Výroba koníků.....	426
4.1.7.	Malování skašovských hraček.....	426
4.2.	Postup při výrobě krounské hračky.....	427
5.	Malování a zdobení.....	427
5.1.	Dřevěné formičky a jiné pomůcky.....	429
6.	Některé tradiční lidové techniky.....	429
6.1.	Krušnohorská technika.....	429
6.2.	Výroba dřevěných holubiček.....	429
6.2.1.	Petr Stoklasa, výroba štipaných holubiček.....	430
6.3.	Kuriózní valašskobystrická technika.....	430
6.4.	Batikování dřeva.....	430
6.5.	Drásání měkkých dřev.....	431
6.6.	Vybíjení dřeva.....	431
6.7.	Vylévání dřeva kovem.....	431
7.	Tovární výroba hraček.....	431
7.1.	Pokus o tovární výrobu ve Svobodných Hamrech.....	431
7.2.	G. R. Walter, továrna na dřevěné hračky v Rudohoří.....	431
7.3.	Firma Schowanek v Desné a Jitětíně v Jizerských horách.....	432
7.4.	Další výrobci hraček.....	433
7.5.	Dovoz hraček ze zahraničí.....	433
7.6.	Jan Kyselo a hračkářské družstvo z Hofic.....	433